

zapustil vidne in trajne sledi. S svojo široko razgledanostjo po številnih strokah in z znanjem, ki ga je dopolnjeval vse do zadnjih dni svojega delovno bogatega življenja, je obogatil slovensko geografijo, speleologijo, kartografijo in bibliotekarstvo. To so tista področja, ki se jim je dr. V. Bohinec s svojim bogatim in plodnim delom raziskovalno, organizacijsko ali kako drugače nesebično razdajal (Orožen Adamič 1987, str. 298; Gams 1978, str. 227–229).

Dragoceno delo, ki ga je z vidnimi uspehi in trajnejšo veljavo opravljal prof. dr. V. Bohinec, je želo strokovna priznanja doma in po svetu. Že leta 1965 ga je imenovalo Österreichische Geographische Gesellschaft na Dunaju za svojega dopisnega člana. Geografsko društvo Slovenije (1968) in Prirodoslovno društvo Slovenije (1972) sta mu podelila častno članstvo, Društvo za raziskovanje jam Slovenije pa ga je imenovalo za častnega predsednika. Društvo bibliotekarjev Slovenije mu je podelilo Čopovo diplomu (1967), Zveza društev bibliotekarjev Jugoslavije pa diplomu (1974), Turistična zveza Slovenije zlati turistični znak (1955). Prejel je tudi več visokih državnih odlikovanj: red dela z rdečo zastavo (1968), red zaslug za narod s srebrnimi žarki (1975), ob 40. letnici SAZU pa red bratstva in enotnosti z zlatim vencem (1978).

S priložnostno razstavo, ki jo je zasnovala in pripravila gospa Bibijana Mihevc in je povezana z izidom sedemdesetega letnika Geografskega vestnika, skušamo obuditi spomin na dr. Valterja Bohinca kot pobudnika in prvega urednika našega osrednjega strokovno-znanstvenega in društvenega glasila. Ta razstava pa naj bo spodbuda za začetek načrtnega preučevanja zgodovine slovenske geografije, njenih nosilcev in ustvarjalcev. Pred tričetrto stoletja je prof. dr. V. Bohinec pripravil in tudi objavil v prvi številki Geografskega vestnika strnjen pregled »Razvoj geografije pri Slovencih« (Geografski vestnik 1, 1925, str. 1–24). Odtlej dalje nimamo enakovrednega pregleda novejšega razvoja geografske misli na Slovenskem. Dolg do stroke in ljudi, ki so ji zvesto služili, terjata, da tudi temu področju geografije namenimo del svojih raziskovalnih potencialov. S spoznavanjem in vrednotenjem naše vede in njene dosedanje znanstvenoraziskovalne ter aplikativne usmerjenosti preteklosti bomo lažje premagovali ovire, ki nas zaustavljajo na poti k novim raziskovalnim izzivom in znanstvenim dosežkom.

Literatura:

- Bohinec, V., Savnik, R. 1972: Kako je nastalo Geografsko društvo Slovenije. Geografski vestnik 44. Ljubljana.
- Gams, I. 1968: Prof. dr. Valter Bohinec – sedemdesetletnik. Geografski vestnik 40. Ljubljana.
- Gams, I. 1978: Častni član GDS prof. dr. Valter Bohinec je dopolnil osemdeset let. Geografski vestnik 50. Ljubljana.
- Gams, I. 1984: V spomin prof. dr. Valterja Bohinca. Geografski vestnik 56. Ljubljana.
- Ilešič, S. 1978: Petdeset letnikov Geografskega vestnika. Geografski vestnik 50. Ljubljana.
- Natek, M., Perko, D. 1999: 50 let Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU. Geografija Slovenije 1. Ljubljana.
- Orožen Adamič, M. 1987: Bohinec, Valter. Enciklopedija Slovenije 1. Ljubljana.
- Savnik, R. 1968: Ob visokem življenjskem jubileju dr. Valterja Bohinca. Naše jame 10. Ljubljana.

Milan Natek

Ob grobu dr. Franceta Habeta

Postojna, pokopališče, 14. 10. 1999

Poslavljam se od našega dragega prijatelja, geografa, častnega člana Zveze geografskih društev Slovenije, jamarskega tovariša in vzornika, raziskovalca krasa in jam, učitelja, fotografa, velikega borca za ohranitev slovenskega kraškega in jamskega sveta dr. Franceta Habeta. Po reki Stiks se je zadnjič odpejval v podzemlje, odkoder ni vrnitve. Kljub visoki starosti, ki jo je doživel, smo ob njegovi trdoživosti in volji do življenja verjeli, da bo med nami zdržal vsaj še nekaj let. Še pred dobrim mesecem je aktivno sodeloval pri odprtju obnovljenega Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU. Spontano se je oglasil

k besedi in zaželel slovenskemu krasoslovju in posebej inštitutu še mnogo let plodnega dela. Še in še je govoril, kot bi hotel prenesti na mlajšo generacijo vse svoje občutke, ki so ga prevečali ob tako slovesnem in za krasoslovje pomembnem dogodku in kot bi s tem hotel pustiti na tem svetu delček sebe. Francetovih govorov, diskusij in predavanj, ki smo jim bili desetletja priča, sedaj ne bo več. Zato je v trenutku spoznanja, da nas je zapustil, zazevala praznina, ki je ne bo mogoče z ničemer nadomestiti. Odšel je tudi del nas. Nikoli več me France ne bo med nagajivim smehom spomnil mojega nastopa, ko sem kot mlad jamar še v gimnazijskih časih povzdignil glas na nekem društvenem občnem zboru. Tako se je skupaj z menoj skušal zabavati na račun starih časov. V vsaki družbi je imel vedno pripravljeno šalo, pogosto tudi na svoj račun. Njegov prešerni smeh mi zveni v ušesih, kot da je še med nami, in takega bom ohranil v svojem spominu in prepričan sem, tudi vsi ki smo ga poznali поблиže. Njegova najljubša publika so bili mladi ali enako stari jamarji, kjer se je ob najrazličnejših dvotipih na poseben, neposreden, a ne žaljiv način, docela sprostil. Njegov radoživi značaj in osebnost bomo pogrešali, a pogrešali bomo tudi njegove nastope v javnosti, s katerimi si je kot srčen borec za varstvo okolja in za razvoj turizma na krasu in v jamah pridobil ugled, zaveznike in občudovalce. Francetovi pozivi in nastopi so bili nepogrešljiv sestavni del skoraj vsakega pomembnejšega sestanka na kraško temo. S tem je izkazoval poseben pogum in prepričanje, da je treba o problemih spregovoriti, da je treba povedati svoje mnenje, četudi je samo lastno, in se tudi v časih, drugačnih od sedanjih, tega ni bal. Pred slabima dvema letoma je nastopil na večeru, posvečenem prav njemu, na Vrhniki, pred svojimi rojaki. Razgrnil je svojo dušo, svojo preteklost, svoj način gledanja na svet, tudi skozi fotografski objektiv, vrnil se je na svoje začetke, v svoj mlin, kjer je bil rojen, na začetke svoje jamarske in krasoslovne poti. Takrat mu je kot rojak nudil vso prijateljsko pomoč in mu stal ob strani sedaj tudi žal že pokojni dr. Peter Habič.

Kdor je bil dostikrat v njegovi družbi, si je lahko zapomnil njegov najbolj pogosti dodatek pri govorjenju o problemih, kot npr. »bodimo si odkriti« ali pa »bom čisto odkrit«, kot bi hotel reči, da je na tak način življenje lažje. Ob teh spominih se nehote nasmehnem, naj mi France oprost, saj je vedno govoril na svoj enak, značilen in navdušujoči način, da mu je moral prisluhniti vsakdo. Kot pravi pedagog je znal pritegniti k sebi mlade ljudi, neobremenjene s predsodki in preteklostjo. France je bil zato zgled odprtega, demokratičnega človeka, ki si mu videl v dno duše.

Ko se tako moramo posloviti od našega prijatelja, naj omenim, v čem je še njegova veličina. Franceta je usoda preskusila že v času druge svetovne vojne, ko mu je okupator za dve leti odvzel svobodo in mu je v Dachau grozila smrt.

Vrhnika ni rodila samo Ivana Cankarja ampak tudi znamenite krasoslovce, Michlerja, Habiča in Habeta. Tega svojega poslanstva se je France Habe docela zavedal, saj se je njegovo delovanje potem, ko je zapustil poučevanje v šoli in se vrnil v rojstne kraje, osredotočilo skoraj izključno na kras in kraške jame. Potem ko je že v diplomskem delu spoznaval skrivnosti kraške Ljubljane, in že v zrelih letih zadostil pogojem za legitimno raziskovalno delo z disertacijo o Predjamskem krasu in jami in prispeval pomemben delež v zakladnico krasoslovja, se je bolj in bolj usmerjal v vprašanja kraškega turizma in probleme varstva krasa. Kmalu je postal osrednja osebnost na teh področjih in nepogrešljiv glasnik skrbi za ohranitev naših kraških biserov. S svojimi neštetimi nastopi in predavanji ter mnogimi objavami se je trajno zapisal v zgodovino slovenskega krasoslovja in si s tem zaslužil mnoga priznanja. Z uspelimi jamskimi fotografijami, znanjem in tekočim govorom, tudi v tujem jeziku, je širil sloves slovenskega krasa in njegovih posebnosti, tako doma kot v številnih državah Zahodne Evrope. To je še posebej vidna zasluga dr. Franceta Habeta. V iskanju novega znanja in širših obzorij ga je zaneslo celo na kras Južne Amerike.

Od leta 1984 je bil častni član ZGDS, saj je bil eden od najuspešnejših diplomantov prvih generacij geografov, vrstnik prof. Ilešiča, ki na svoje osnovno poslanstvo raziskovati svojo domovino in o njej pisati, ni nikoli pozabil. Iz ene od utemeljitev za državno odlikovanje povzemamo, da je bil dr. France Habe »... eden vidnejših slovenskih geografov tako zaradi svojega znanstvenega, strokovnega javnega in družbenopolitičnega delovanja ...«. Še pred in po upokojitvi je vodil in usmerjal geografske aktivne na Notranjskem in Primorskem, in vodil več mladinskih raziskovalnih taborov ali sodeloval z njimi.

Njegovih znanstvenih in poljudnih objav je več kot dvesto enot, a celotna bibliografija sploh še ni izdelana. Posebno velike so njegove zasluge pri pisanju turističnih vodnikov o slovenskem krasu in jamah, med katerimi je Postojnski jami posvetil največ pozornosti. Zaslužen je bil tudi v okviru priprav za vpis Škocjanskih jam v seznam svetovnih znamenitosti.

Bil je častni predsednik enega in častni član treh jamarskih društev, ter častni član dveh krovnih jamarskih zvez, dobitnik številnih plaket in priznanj Turistične zveze Slovenije, Avtomotozveze in še posebej Ljudske tehnike oziroma Zveze organizacij za tehnično kulturo Slovenije. Vmes so tudi univerzitetna priznanja. Bil je dejaven tudi v okviru Delavske univerze, zlasti na področju tehnične kulture, v avtomobilizmu, kar je manj znano, a dokazuje njegovo vsestransko zanimanje za življenje okrog sebe. Dr. France Habe je prejel tudi tri visoka državna odlikovanja: Red dela z zlatim vencem leta 1977, Red zaslug za narod s srebrnimi žarki leta 1987 in Srebrni častni znak svobode Republike Slovenije leta 1999.

Bil je glasnik našega krasa tudi v tujini, zlasti med avstrijskimi ljubitelji narave in iz drugih zahodnoevropskih držav, med katerimi je imel veliko prijateljev. Dolgo je predsedoval mednarodni komisiji za varstvo krasa pri Mednarodni speleološki zvezi. Njegov sloves onkraj meja dokazujejo častna članstva v sekretariatu Mednarodne speleološke zveze, dopisno članstvo v Koroškem znanstvenem društvu v Celovcu, in častno članstvo v Avstrijski speleološki zvezi, ki mu je kot prvemu tujcu namenila odličje »Zlati jamski medved«.

V imenu IO ZGDS in njenega predsednika dr. Milana Orožna Adamiča ter vsega geografskega občestva, tudi v imenu učiteljev geografije, ki jim je nekoč pripadal, se klanjam spominu velike osebnosti dr. Franceta Habeta.

Literatura:

- Biografije in bibliografije znanstvenih in strokovnih sodelavcev SAZU, Ljubljana 1976, str. 269–274.
 Ilešič, S. 1979: Prof. dr. France Habe – sedemdesetletnik. Geografski vestnik 51, str. 205–206. Ljubljana.
 Kranjc, A. 1989: Ob osemdesetletnici dr. Franceta Habeta. Geografski vestnik 61, str. 197–198.

Jurij Kunaver

Državno odlikovanje, nagradi in priznanja

Predsednik Republike Slovenije Milan Kučan je na posebni slovesnosti v Veliki dvorani Republike Slovenije izročil 11. maja 1999 srebrni častni znak svobode Republike Slovenije prof. dr. Francetu Habetu za življenjsko delo na področju krasoslovja.

Zlati znak, ki ga podeljuje Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti za pomembne znanstvene dosežke v zadnjih treh letih, sta prejela dr. Drago Perko in dr. Milan Orožen Adamič, višja znanstvena sodelavca ZRC SAZU, in sicer za izjemne uspehe pri pripravi in izdaji temeljnih geografskih del o Sloveniji kot državi in Sloveniji kot delu sveta. Slavnostna podelitev nagrad je bila 15. januarja 1999 v okviru prireditve »Generacije znanosti IV« v dvorani Slovenskega mladinskega gledališča za Bežigradom v Ljubljani.

Melikovo priznanje, ki ga podeljuje Zveza geografskih društev Slovenije za izjemne znanstvenoraziskovalne dosežke na področju geografije, so prejeli prof. dr. Danilo Furlan in prof. dr. Julij Titl ter nova raziskovalka dr. Maja Topole.

Ilešičevo priznanje, ki ga podeljuje Zveza geografskih društev Slovenije za vidne dosežke na področju geografskega izobraževanja, so dobile prof. Mara Radinja, prof. Jelka Simčič in prof. Metka Ženko.

Stanovsko priznanje Pohvala Zveze geografskih društev Slovenije za odmevne dosežke za uveljavitev geografije v strokovnem izobraževanju in za uspešno sodelovanje v komisiji za prenovo geografskih učnih načrtov sta prejeli prof. Maja Besednjak in prof. Branka Gabrenja Müller. Enako priznanje je prejel prof. Branko Kandrič iz Maribora za odmevne uspehe njegovega gimnazijskega geografskega krožka